

EU:n Kriittisten raaka- aineiden asetus (CRMA)

Teo Kangaspunta/TEM

teo.kangaspunta@gov.fi +358 50 4795815

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Aloite

- Komissio julkaisi 16.3.2023 kriittisten raaka-aineiden aloitteen
- Taustalla Euroopan raaka-aine riippuvuus
 - Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat viimeistään osoittaneet Euroopan haavoittuvuuden toimitusketjujen häiriötilanteissa
- Kriittisten raaka-aineiden saatavuus on oleellista kaksoissiirtymässä (digisiirtymä + vihreä siirtymä) sekä puolustus- ja avaruussektoreilla
 - Kriittisten raaka-aineiden kysynnän oletetaan kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa
- Asetuksessa säädetään toimista joilla pyritään vahvistamaan kriittisten raaka-aineiden toimitusvarmuutta unionissa kestävästi

Aloitteen käsittely Brysselissä

- Aloitteen käsittely alkoi neuvoston teollisuustyöryhmässä huhtikuussa 2023
- Neuvosto vahvisti neuvottelukantansa aloitteeseen 30.6.2023
 - Neuvoston kanta edustaa jäsenvaltioiden näkemyksiä
- Euroopan parlamentti hyväksyi oman kantansa neuvotteluihin 14.9.2023
- Kolmikantaneuvottelut syksyllä 2023
- Yhteisymmärrys asetuksesta marraskuun 2023 lopussa
- Asetus tullut voimaan 23.5.2024

Raaka-ainelistat

Raaka-aine listat

- Asetuksella ensinnäkin:
 - Päivitetään olemassa oleva kriittisten raaka-aineiden lista
 - Kriittisten raaka-aineiden lisäksi määritetään suppeampi ryhmä: **strategiset raaka-aineet**

Strategisia raaka-aineita koskevat tavoitteet/vertailuarvot

Asetusehdotuksessa **unionin tason** tavoitteet strategisille raaka-aineille vuoteen 2030 mennessä:

- 10 % EU:n kulutuksesta pystytään louhimaan EU:ssa
- 40 % EU:n kulutuksesta pystytään jalostamaan EU:ssa
- 25 % EU:n kulutuksesta pystytään saamaan kierrätyksestä
 - Myöhemmin tavoitteita myös yksittäisten raaka-aineiden kierrätykselle jätevirroista siltä osin kun niitä koskevaa tietoa on saatavilla
- Yli 65 % minkään strategisen raaka-aineen tuonnista ei saa olla peräisin yksittäisestä kolmannesta maasta

Asetuksen osa-alueet

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi asetuksessa pyritään:

- 1. Vahvistamaan EU:n raaka-ainearvoketjuja**
- 2. Parantamaan riskien seurantaa ja hallintaa**
- 3. Monipuolistamaan tuontia ja vähentämään strategisia riippuvuuksia**
- 4. Kestävyyden ja kiertotalouden edistämiseen**
- 5. Tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavien rakenteiden ja hallinnon luomiseen**

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 1/4

- Strategisen hankkeen asema ja sen tuomat edut
 - Asemaa haetaan komissiolta, joka tekee päätöksen aseman myöntämisestä
Tunnustamiskriteerit:
 - a) Hanke vahvistaisi **strategisten raaka-aineiden** toimitusvarmuutta unionissa
 - b) Hanke on tai tulee olemaan teknisesti toteutettavissa kohtuullisessa ajassa, ja hankkeen odotettu tuotantomäärä voidaan arvioida riittävällä varmuudella
 - c) Hanke toteutetaan kestävästi
 - d) Unionissa toteutettavilla hankkeilla tulee olla rajat ylittäviä hyötyjä
 - e) Jos hanke toteutetaan kolmannessa maassa, tulee sen tuottaa lisäarvoa kyseisessä maassa
- Strateginen hanke voisi olla siten esim. *kaivoshanke, jalostushanke, kiertotaloushanke, substituutiohanke*
- Jäsenvaltiolla oikeus vastustaa aseman myöntämistä (estää aseman myöntäminen)

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 2/4

– Luvitus ja maankäytön suunnittelu

Luvituksen edistäminen

- Jäsenvaltioiden perustettava luvituksen yhteyspiste (Ns. "Point of single contact") kaikille kriittisten raaka-aineiden hankkeille
 - vastaavat kriittisiä raaka-aineita koskevien hankkeiden lupamenettelyn helpottamisesta ja koordinoinnista sekä tietojen antamisesta ml. Siitä milloin hakemus on täydellinen. Niiden on koordinoitava ja helpotettava kaikkien asiaankuuluvien asiakirjojen ja tietojen toimittamista.
- Lisäksi **strategisille hankkeille** eräitä muita luvituksen sujuvoittamistoimia, erit.
 - luvitukseen enimmäismääräajat - määräajat uusille hankkeille → Kaivoshankkeet 27 kk, muut 15 kk hanketta koskevan hakemuksen täydelliseksi toteamisesta
 - Mahdollinen asema erittäin tärkeän yleisen edun mukaisina hankkeina vesi- lintu- ja luontodirektiivien poikkeusharkinnassa,
 - Lupa- ja tuomioistuinkäsittelyjen etusija, jos tällaisesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä

Maankäytön suunnittelu

- Kaavoituksesta vastaavien viranomaisten harkittava sisällytetäänkö suunnitelmiin tarvittaessa määräyksiä kriittisiä raaka-aineita koskevien hankkeiden kehittämisestä

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 3/4

– Kansalliset etsintäohjelmat

- Jäsenvaltioiden laadittava kriittisiin raaka-aineisiin ja kriittisten raaka-aineiden kantajamineraaleihin kohdistuvaa yleistä etsintää koskeva ohjelma
 - Ensimmäinen vuoden kuluessa voimaantulosta ja tarkastettava 5 v välein
 - Sisältö:
 - a) Mineraalien kartoitus sopivassa mittakaavassa
 - b) Geokemialliset ohjelmat, mukaan lukien maaperän, sedimenttien ja kallioiden kemiallisen koostumuksen määrittäminen
 - c) Geotieteelliset tutkimukset, kuten geofysikaaliset tutkimukset
 - d) Yleisessä etsinnässä kerättyjen tietojen käsittely, myös laatimalla ennustekarttoja;
 - e) Olemassa olevan geotieteellisen tutkimustiedon uudelleenkäsittely kriittisiä raaka-aineita ja kriittisten raaka-aineiden kantajamineraaleja sisältävien tunnistamattomien mineraaliesiintymien tarkistamiseksi
- Perustietoja asetettava saataville julkisesti verkkoon – yksityiskohtaisempia tietoja asetettava saataville pyynnöstä
- Keskeisenä tarkoituksena parantaa ymmärrystä maaperän mineraaleista euroopanlaajuisesti

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 4/4

– ”mahdollistavat edellytykset”

Rahoituksen koordinointi (Art. 15 & 16)

- Olemassa olevan rahoituksen koordinointi strategisille hankkeille
 - On pääasiassa asetuksella perustettavan raaka-ainetoimikunnan alaryhmän tehtävänä
 - Asetukseen ei sisälly uusia EU-tason rahoitusvälineitä tai mekanismeja

Ostosopimusten helpottaminen (Art. 17)

- Komissio perustaa järjestelmän jolla helpotetaan strategisiin hankkeisiin liittyvien ostosopimusten tekemistä (mahdollistaisi raaka-aineiden osto-/myyntitarjokset järjestelmässä)

Hallinnollisten tietojen saatavuus (Art. 18)

- Jäsenvaltioiden asetettava verkkoon saataville tietoja strategisten hankkeiden hallinnollisista menettelyistä, rahoitusmahdollisuuksista unionin ja jäsenvaltioiden tasolla jne.

Kestävyys & kiertotalous 1/2

- **Sääntelyä uusista lähtökohdista koskien kaivannaisjätteitä**
 - Aiemmin kaivannaisjätteitä tarkasteltu ympäristöriskien näkökulmasta, nyt tarkasteluun myös taloudellinen potentiaali ja kaivannaisjätekasat kriittisten raaka-aineiden lähteenä
 - Jäsenvaltiolle velvoite perustaa julkinen tietokanta alueellaan sijaitsevista käytöstä poistetuista jätealueista. Jäsenvaltion tarkastettava näiden käytöstä poistettujen kaivannaisjätealueiden taloudellista hyödynnettävyyttä eri keinoin, mm.
 - lupatiedostojen tarkastelulla,
 - geokemiallisella näytteenotollaTiedot tulee lisätä tietokantaan. → Tietokanta julkaistava digitaalisesti
 - Kaivannaisjätehuoltosuunnitelman laatimiseen velvoitettujen on toimitettava viranomaisille alustava taloudellinen arviointitutkimus kaivannaisjätteen hyödyntämispotentiaalista

Kestävyys & kiertotalous 2/2

- Jäsenvaltioiden tulee hyväksyä ja toteuttaa raaka-aineiden uudelleenkäyttöön liittyvät ohjelmat
- Lisäksi muuta kriittisten raaka-aineiden kestävyys/kiertotaloussäätelyä
 - ”Tunnustetut järjestelmät” – komissiolle valta vahvistaa sertifiointijärjestelmiä
 - Kriittisten raaka-aineiden hiilijalanjälkeä koskevia laskentasäätöjä & ympäristöjalanjälkeä koskeva ilmoitus
 - Kestomagneetteja koskevaa erityissäätelyä (esim. velvoitteita tiettyjen tuotteiden sisältämien kestopagneettien kierrätysisällölle, merkintäsäätöjä)
 - Eräitä jätteen CRM sisällön raportointivelvoitteita
- Osa tästä tuotesäätelyä joka edellyttää jäsenvaltioilta markkinavalvonnan järjestämistä

Riskien seuranta ja hallinta

- Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tietoja strategisten raaka-aineiden strategisista varastoista ja niiden tilanteesta yleisellä tasolla (Aggregate level)
 - Tietovaatimuksissa huomioidaan kansallinen turvallisuus ja salassapidettävät muut tiedot
- Komissio seuraa kriittisten raaka-aineiden toimitusvarmuuteen liittyviä riskejä ja koordinoi strategisia varastoja
 - Seurannan on katettava mm. varastojen määrä ja käytettävissä olevan määrän kehitys yleisellä tasolla (aggregate level) viimeisten 5 v aikana
 - Koordinoinnissa komissio mm. määrittäisi strategisten varastojen turvallisen tason ja voi antaa *ei-sitovia* lausuntoja jäsenmaille niiden strategisista varastoista -> ei velvoitetta varastointiin
- Jäsenvaltioiden on tunnistettava alueellaan toimivat strategisia teknologiatuotteita valmistavat suuret yritykset – näiden on vähintään joka kolmas vuosi suoritettava toimitusketjujen riskienarviointi
- Mahdollistetaan komissiolle raaka-aineiden yhteishankintojen koordinointi – perustuu vapaaehtoisuuteen

Hallinto ja strategiset kumppanuudet

- Asetuksella perustetaan Euroopan kriittisiä raaka-aineita käsittelevä toimikunta jolla on neuvova rooli komission suuntaan ja joka suorittaa asetuksessa säädettyjä tehtäviä, kuten:
 - Antaa mielipiteensä komissiolle strategisen hankkeen statuksen myöntämisestä ja hoitaa muita strategisten hankkeiden hakemuksiin ja strategisten hankkeiden implementoinnin seurantaan liittyviä tehtäviä
 - Osallistuu strategiaan varastoihin liittyvään tiedonhallintaan, toimitusriskien kartoittamiseen sekä stressitestaukseen
 - Kartoittaa unionin **strategisia kumppanuuksia**, niiden toimivuutta sekä priorisoi kolmansiä maita strategisten kumppanuuksien solmimista varten.
 - Toimikunta koostuu kaikkien jäsenvaltioiden edustajista sekä erilaisista alatyöryhmistä

Kansallista täytäntöönpanoa tukeva työryhmä

- TEM asettanut työryhmän tukemaan asetuksen kansallista täytäntöönpanoa
- Virkamiestyöryhmä - edustus useista eri virastoista: YM, ELYt (Y- ja E-vastualueet), GTK, HVK, TUKES, AVIt – tarvittaessa osallistuminen myös muilta tahoilta, esim. UM
- Koordinoiva rooli
- Tarvittavat sidosryhmäkuulemiset toimeenpanon tueksi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asettamispäätös
11.4.2024

VN/9021/2024-TEM-9

1/3

Asettaminen

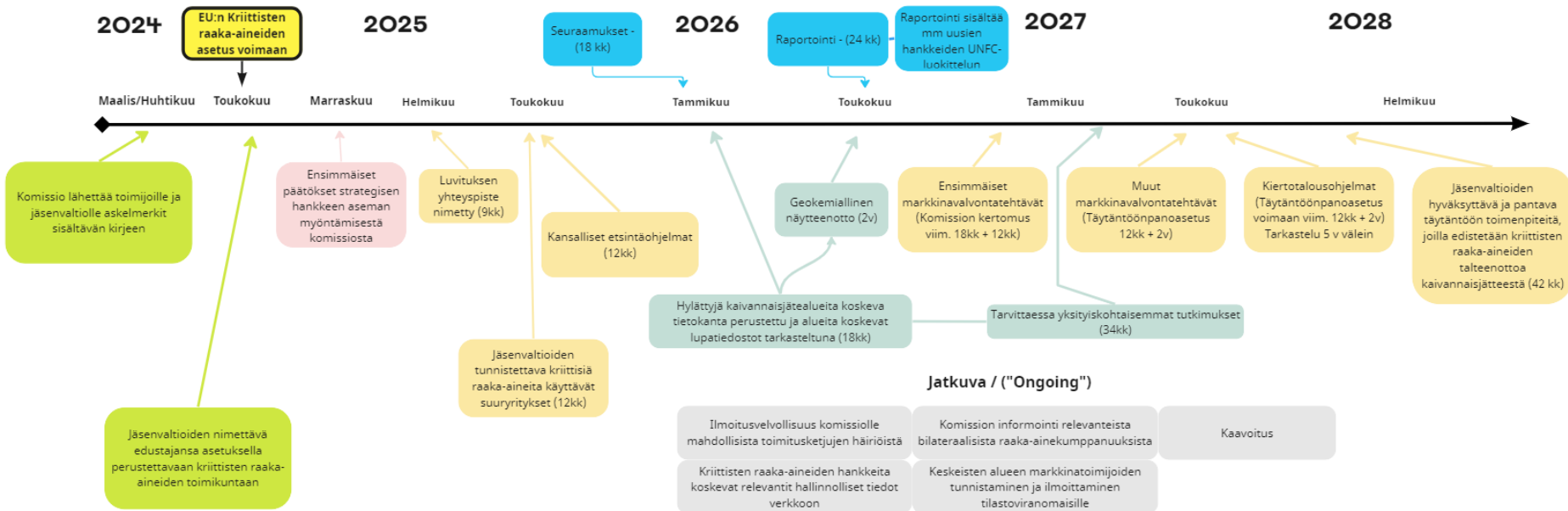
Työ ja elinkeinoministeriö on tänään asettanut virkamiestyöryhmän tukemaan EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen toimeenpanoa.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 15.4.2024-31.12.2025.

Tausta

EU:n kriittisten raaka-aineiden asetus on EU-jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta asetus vaatii eräiltä osiltaan tuekseen myös kansallista lainsäädäntöä. Asetuksesta seuraavien kansallisten velvoitteiden täytäntöönpanolle asetetut siirtymäajat vaihtelevat, mutta ensimmäiset täytäntöönpanoa edellyttävät toimet on oltava toteutettuna 9kk kuluessa asetuksen voimaantulosta. Kansallisesti täytäntöönpanotyö on aloitettava välittömästi, ja esivalmistelua tähän on jo tehty syksyn 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana erityisesti kiireellisimpien asetusten osien osalta.

EU:n raaka-ainetoimikunta ja strategisen hankkeen asema

Teo Kangaspunta/TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Strategisen hankkeen asema

- Strategisen hankkeen asema ja sen tuomat edut
- Asemaa haetaan *komissiolta*, joka tekee päätöksen aseman myöntämisestä asetuksella perustettavan toimikunnan tuella

Tunnustamiskriteerit:

- a) Hanke vahvistaisi **strategisten raaka-aineiden** toimitusvarmuutta unionissa
- b) Hanke on tai tulee olemaan teknisesti toteutettavissa kohtuullisessa ajassa, ja hankkeen odotettu tuotantomäärä voidaan arvioida riittävällä varmuudella
- c) Hanke toteutetaan kestävästi
- d) Unionissa toteutettavilla hankkeilla tulee olla rajat ylittäviä hyötyjä
- e) Jos hanke toteutetaan kolmannessa maassa, tulee sen tuottaa lisäarvoa kyseisessä maassa

→ Strateginen hanke voisi olla siten esim. *kaivoshanke, jalostushanke, kiertotaloushanke, substituutiohanke*

→ Jäsenvaltiolla oikeus vastustaa aseman myöntämistä (estää aseman myöntäminen)

Haku avattiin 23.5.2023 Komissio arvioi saapuneita hakemuksia 4 kertaa vuodessa

Timeline for the STRATEGIC PROJECTS

Kuvan lähde: Euroopan komissio

Jäsenvaltion oikeus vastustaa aseman myöntämistä

- Jäsenvaltion oikeus vastustaa aseman myöntämistä.
 1. Komissio toimittaa kullekin jäsenvaltiolle sen alueella sijaitsevia hankkeita koskevat hakemukset
 2. Vastustusoikeuden käyttämisestä tai käyttämättä jättämisestä päättävä taho Suomessa: **Valtioneuvoston yleisistunto**
 - Oikeuskansleri antanut asiassa ennakkolausunnon 22.5.2024:
 - Kansallisen vastustusoikeuden käyttäminen strategisen hankkeen aseman myöntämisessä on luonteeltaan päätös, jonka yhteiskuntapoliittinen tai taloudellinen merkitys edellyttää asian ratkaisemista valtioneuvoston yleisistunnossa.
 - Toimivaltaperusteena perustuslain 93 §:n 2 momentti sekä valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohta
 - Päätösten valmistelu yleisistuntoon – TEM (yhteistyössä muiden tarvittavien tahojen kanssa)
 - Arvioinnin ja vastustuksen perustuttava asetuksen kriteeristöön
 3. Jäsenvaltion annettava tieto vastustuksesta ennen toimikunnan kokousta komissiolle ja perusteltava vastustus toimikunnan kokouksessa.

Timeline for the STRATEGIC PROJECTS

Alkuperäisen kuvan lähde: Euroopan komissio

Strategisista hankkeista ja prosessista lisää tietoa, mm. komission julkinen tiedotustilaisuus: [Linkki](#)

EU:n raaka-ainetoimikunta

- Ministeriötason edustus
 1. Korkean tason edustaja / High level representative
 - Ylijohtaja Juhapekka Ristola
 2. Korkean tason varaedustaja / Deputy high level representative
 - Johtava asiantuntija Teo Kangaspunta
 3. Korkean tason varaedustajan sijainen / Alternate to deputy high level representative
 - Johtava asiantuntija Jyrki Alkio
- Kokoontuu eri kokoonpanoissa
 - "High level" (Vähintään kerran vuodessa) → Laajat ja horisontaaliset asiat
 - "Deputy high level" (Vähintään 4 kertaa vuodessa) → Operatiivinen taso esim. asetuksen toimeenpanon koordinointi
 - Alatyöryhmät (Pysyvät ja ad-hoc kokoonpanot, kokouksia "tarvittava määrä") → Aihepiirin mukaan.

Kiitos!